

LECH KRZYŻANIAK

1940 - 2004

Dnia 10 lipca 2004 r. zmarł prof. dr hab. Lech Krzyżaniak, wybitny polski archeolog, uczony światowego formatu, badacz Wielkopolski i północno-wschodniej Afryki. Członek wielu międzynarodowych organizacji archeologicznych, animator wielu inicjatyw naukowych o zasięgu światowym, zasłużony muzeolog i wykładowca akademicki. Od początku swojej zawodowej pracy związany był z Muzeum Archeologicznym w Poznaniu, którego był dyrektorem od 1982 r.

Swoją karierę naukową od 1966 r. związał z badaniami najstarszych dziejów ziem nad Nilem. Kierował lub brał udział w badaniach wykopaliskowych w Aleksandrii, Kom el Hisn, Minshat Abu Omar, Oazie Dahla w Egipcie oraz w Starej Dongoli, Kadero i Nagaa w Sudanie. Badanie osady i cmentarzyska neolitycznego w Kadero stanowiło dzieło jego życia. Ponad 30 lat wykopalisk przyniosło odkrycia niezwykle ważne dla poznania początków cywilizacji wczesno-rolniczych w północno-wschodniej Afryce.

Pasją prof. Lecha Krzyżaniaka była sztuka naskalna Afryki. W 1981 r. kierował wyprawą do Tassili-n-Ajjer w Algierii, największych odkryć dokonał jednak w Oazie Dachla w Egipcie, gdzie systematyczne badania prowadził od 1986 r.

Jest autorem trzech książek: „Early Farming Cultures on the

Lower Nile”, „Egipt przed piramidami” i „Schyłek pradziejów w środkowym Sudanie” oraz ponad 200 artykułów naukowych, mających podstawowe znaczenie dla rozwoju wiedzy o schyłku pradziejów w Egipcie i Sudanie. Swoją wiedzę chętnie przekazywał studentom jako wykładowca Uniwersytetu Adama Mickiewicza oraz *visiting professor* na renomowanych uczelniach świata, m.in.: St. John's College w Cambridge, Uniwersytet w Calgary, Uniwersytet Humboldta w Berlinie.

Był przewodniczącym rady naukowej Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Warszawskiego, przewodniczącym

komisji nr 24 Międzynarodowej Unii Nauk Pre- i Protohistorycznych, ekspertem i członkiem Komitetu wykonawczego UNESCO ds. nowych muzeów egipskich, przewodniczącym rady naukowej Poznańskiego Towarzystwa Prehistorycznego, członkiem Polskiego Komitetu Narodowego ICOM, International Society for Nubian Studies, International Association of Egyptologists.

Dzięki jego zapale powstał w Poznaniu, liczący się w świecie, ośrodek naukowy zajmujący się pradziejami północno-wschodniej Afryki. Regularnie, od 1980 r., organizowane przez niego co roku sympozja poświęcone archeologii północno-wschodniej Afryki zyskały światową renomę.

Jako wieloletni dyrektor Muzeum Archeologicznego w Poznaniu zmienił jego wizerunek. Muzeum stało się miejscem, gdzie panował dobry klimat do pracy naukowej, a jednocześnie powstawały atrakcyjne oferty dla ludzi zainteresowanych archeologią, kulturą polską i światową. Dzięki Niemu Muzeum w Poznaniu posiada stałe wystawy, poświęcone starożytnemu Egiptowi i Sudanowi, a kontakty Profesora na świecie powodowały, że docierały do Poznania unikatowe wystawy, których gdzie indziej w Polsce nie można było obejrzeć.

Marek Chłodnicki

POSTHUMOUS REMINISCENCES ABOUT PROF. LECH KRZYŻANIAK

Professor Lech Krzyżaniak (died on 10 July 2004) was an outstanding Polish archaeologist, museum expert, lecturer and member of numerous international organisations, including the Centre of Mediterranean Archaeology at Warsaw University, the UNESCO Executive Committee, the Polish National ICOM Committee and the International Association of Egyptologists.

Since 1966 he conducted excavations in Egypt, Sudan and Algeria, contributing to studies on the onset of early agricultural civilisations in North-East Africa. Prof. Krzyżaniak was the author of more than 200 articles and three books on the last stage of antiquity in Egypt and Sudan, and made his knowledge available not only to Polish students but also at St. John's College,

Cambridge and the universities in Calgary and Berlin.

In 1982 Prof. Krzyżaniak was appointed director of the Archaeological Museum in Poznań, which thanks to his initiatives and zeal became a meeting place for scientists exchanging experiences, exceptionally attractive for all those interested in archaeology as well as Polish and world culture.